SOSTEn lausunto

Valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2027-2030

Heta Melartin, pääekonomisti
SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry
12.5.2026

Kehysriihen säästöt kohdistuvat heikoimmassa asemassa oleviin

- Pääministeri Orpon hallituksen talouspoliittinen linja on nojannut keskeisesti pienituloisiin, sairaisiin ja muuten heikommassa asemassa oleviin kohdistuviin menoleikkauksiin
- **Kehysriihipäätökset jatkavat tätä linjaa**:
  - 50 miljoonan euron lisäleikkaus sote-järjestöjen STEA-avustuksiin nostaen avustusleikkausten kokonaissumman 190 miljoonaan euroon
  - Asiakasmaksujen korotukset ja uudet maksut sosiaali- ja terveyspalveluihin
- **SOSTE korostaa,** että STEA-avustusleikkaukset kohdistuvat suoraan järjestöjen hyvinvointia ja terveyttä edistävään ja julkisen sektorin palveluita täydentävään työhön ja vaatii **lisäleikkauksen perumista**

Sote-järjestöjen leikkaukset ovat jo näkyneet palveluiden heikentymisenä

- Hallitus on leikannut sote-järjestöjen avustuksista **puolet** vuoden 2024 avustustasoon nähden, vaikka ministeriötasoista vaikutusarviointia päätöksistä ei ole tehty.
- Seuraukset näkyvät järjestöissä jo nyt irtisanomisina, lomautuksina sekä toimintojen supistamisena ja lakkauttamisena
  - SOSTEn kysely (2025/2026): leikkausten kohteeksi joutuneista järjestöistä **32%** irtisanoo henkilöstöä ja **36%** lopettaa määräaikaisia työsopimuksia
- Sote-järjestöiltä leikkaamalla **ei ole odotettavissa julkista taloutta tasapainottavia säästöjä**: varhaisen tuen ja ennaltaehkäisevien palveluiden heikkeneminen lisää julkisen sektorin kuormitusta ja kalliimpien palveluiden tarvetta myöhemmin

SOSTE pitää STEA-lisäleikkausta kohtuuttomana ja esittää sen perumista

STEA-avustusten lisäleikkaus on peruttava

- SOSTE pitää STEA-avustusten lisäleikkausta kohtuuttomana ja esittää **sen perumista syksyn budjettiriihessä**

SOSTE esittää lykkäystä STEA-avustusten kompensaatiomalliin

- STEA-leikkausten kompensaatioksi hallitus esittää hyvinvointialueille vuositasolla 25 miljoonan euron määräaikaista valtionavustusta vuosille 2027-2030 kohdennettavaksi järjestöjen tukeen. Mallin aikajänne on mahdoton sote-järjestöjen toiminnan pitkäjänteisen suunnittelun kannalta.
- SOSTE esittää, että kompensaatiomalli otetaan käyttöön vasta vuonna 2028 ja siihen kohdennettu 25 miljoonan euron rahoitus käytetään STEA-avustuksiin vuonna 2027 **toiminnan hallittavan sopeuttamisen turvaamiseksi**

Sote-palveluiden asiakasmaksujen korotukset osuvat paljon palveluita tarvitseviin

- Hallitus on päättänyt sekä **asiakasmaksujen korotuksista** että **uusista maksuista** sosiaali- ja terveyspalveluihin. Korotukset osuvat erityisesti ja kohtuuttomasti sairastaviin, pienituloisiin ja muuten haavoittuvassa asemassa oleviin.
- Asiakasmaksujen korotukset vaikeuttavat ja lykkäävät hoitoon hakeutumista. Jo vuonna 2025 jopa puoli miljoonaa asiakasmaksua päätyi ulosottoon.
- **Säästöt ovat lyhytnäköisiä**
  - Hoitoon pääsyn heikentyminen lisää kustannuksia myöhemmin ongelmien pahentuessa
  - Maksujen korotukset syövät pienituloisten ostovoimaa ja kotimaista kulutuskysyntää entisestään

Julkista taloutta tulee tasapainottaa tulopuolta vahvistamalla

- Sote-järjestöjen leikkaukset ja asiakasmaksujen korotukset ovat **inhimillisesti ja taloudellisesti kestämättömiä.** Näillä leikkauksilla ei tasapainoteta julkista taloutta vaan siirretään kustannuksia toisaalle.
- SOSTE korostaa, että julkista taloutta olisi verotuksellisin keinoin voitu vahvistaa heikentämättä haavoittuvassa asemassa olevien ihmisten toimeentuloa.
- **SOSTE on esittänyt verotoimia** julkisen talouden tasapainottamiseksi (vaikutus 3,1 mrd euroa)
  - listaamattomien yhtiöiden osinkoverotuksen uudistaminen
  - nimellisen yhteisöverokannan korottaminen
  - joidenkin valmisteverojen ja liikenteen verojen indeksoiminen
  - sokeriveron käyttöönotto

SOSTE

Heta Melartin
Pääekonomisti
heta.melartin@soste.fi